

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ

Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, με αφορμή την επικείμενη προβολή του θεάματος «Ο Μεγάλος Αδελφός», ζήτησε από 22 κοινωνικούς φορείς να στείλουν τις απόψεις τους.

Ο Σύνδεσμός μας απέστειλε στις 24 Ιουλίου 2001 τις απόψεις του προς τον πρόεδρο του ΕΣΡ κ. Β. Λαμπρίδη και τα μέλη του Δ.Σ. ζητώντας να απαγορευθεί το θέαμα αυτό για τους λόγους που αναφέρονται στην απαντητική μας επιστολή, την οποία δημοσιεύουμε παρακάτω.

Τις απόψεις μας αυτές στείλαμε στους Αρχηγούς των πολιτικών Κομμάτων, σε Βουλευτές, στη Γεν. Γραμματεία Ισότητας, στις Γραμματείες Γυναικών των Κομμάτων, στον ημερήσιο τύπο, στους ραδιοφωνικούς σταθμούς και στα τηλεοπτικά κανάλια.

Απόψεις του ΣΔΓ για το θέαμα «Ο Μεγάλος Αδελφός»

Δεν επιτρέπεται να μας διαφεύγει το γεγονός ότι οι προβολές της τηλεόρασης, τώρα και του Internet, ασκούν τον μεγαλύτερο δυνατό επηρεασμό επί πολύ μεγάλου αριθμού προσώπων. Έτσι, σκηνές βίας και χυδαιοποίησης της γενετήσιας ζωής, όταν επαναλαμβάνονται συχνά, προάγονται σε πρότυπα συμπεριφοράς ιδίως για τους νέους, ανεξαρτήτως δε ηλικίας προκαλούν ανεκτικότητα των μελών της κοινωνίας σε συμπεριφορές που εδώ και λίγα χρόνια θεωρούνταν απαράδεκτες.

Ο ΣΔΓ έχει και στο παρελθόν επανειλημμένα διαμαρτυρηθεί, είτε μόνος είτε σε συνεργασία με άλλες μη κυβερνητικές οργανώσεις, για όχι σπάνιες προβολές από την τηλεόραση προτύπων συμπεριφοράς διαλυτικών του κοινωνικού ιστού και κάθε ηθικής αξίας.

Τώρα ένα νέο θέαμα ετοιμάζεται να προβληθεί στην Ελλάδα από TV και Internet. Αυτή τη φορά το θέαμα θα είναι καταλυτικό της ανθρώπινης αξίας, την οποία ευτελίζει και εμπορευματοποιεί κυνικά με καινοτόμο μέθοδο.

Πρόκειται για τον «Μεγάλο Αδελφό».

Αυτός προβάλλει τα διατρέχοντα σ' ένα ειδικά διαρρυθμισμένο σπίτι επί 112 μέρες, όπου είναι κλεισμένα ορισμένα άτομα που στερούνται του δικαιώματος κάθε επικοινωνίας με τον εξωτερικό κόσμο (ούτε σε εργασία πηγαίνουν). Όλες οι σκηνές

της ζωής τους, και οι πιο ιδιωτικές, ακόμα και οι σχετικές με σωματικές λειτουργίες, γίνονται κοινό θέαμα.

Όποιος ανθέξει μέχρι τέλους και δεν αποχωρήσει ή αποβληθεί από τα λοιπά μέλη της παρέας ή το κοινό, θα λάβει σαν έπαθλο 50.000.000 δρχ!

Έτσι, από τη μεριά των διαγωνιζομένων είναι φανερό η αποδοχή του εξευτελισμού της προσωπικότητας τους με τη μετατροπή της σε θέαμα ακόμη και απρεπές και σε αντικείμενο εμπορικής συναλλαγής.

Για δε τους θεατές δημιουργεί τον πειρασμό να παρακολουθούν ανούσιες σκηνές καθημερινότητας, συχνά απρεπείς και εντελώς

ιδιωτικές, να γίνονται ηδονοβλεψίες και να εθίζονται στην αρχή ότι μπρος στο χρήμα κάθε έννοια ντροπής και ευπρέπειας μπορεί να παραμερίζεται.

Ποιοι μπορεί να είναι οι επίδοξοι επιδειξίες;

Πρώτα, άνθρωποι άνεργοι, που ίσως στερούνται και κάθε μέσου διαβίωσης.

Αλλά, πολύ πιθανά, και άνθρωποι που πάσχουν από μανία προβολής, συχνά απότοκο βαριών συμπλεγμάτων κατωτερότητας και περιθωριοποίησης. Γι' αυτούς η προβολή τους από την TV εκλαμβάνεται ως εξουδετερωτικό της κακής ψυχικής τους κατάστασης μέσο: από το περιθώριο, στην «ηρωοποίηση» δια παντός μέσου.

Ποιοι θα είναι οι θεατές;

Ο άνθρωπος διαθέτει εν δυνάμει και σε μεγάλο μέρος υποσυνείδητα – σε ποικίλους βαθμούς, βέβαια, ο καθένας, – μεγάλη κλίμακα αισθημάτων, συναισθημάτων, διανοητικών ικανοτήτων, κ.λ., που αρχίζουν από τα κατώτερα σκαλοπάτια, τα ένστικτα, και φθάνουν κάποτε ως τις ανώτατες βαθμίδες της κλίμακας. Από τη συστηματική καλλιέργεια των ανώτερων ή των κατώτερων εκφάνσεων του ψυχικού κόσμου, σε συνδυασμό, βέβαια, και με τις εγγενείς τάσεις του καθενός, ο άνθρωπος μπορεί να εξελιχθεί σε *ον που τιμάει την ανθρώπινη αξία ή να γίνει κτήνος.*

Δεν είναι τυχαίο ότι τόσο η διεθνής όσο και η εθνική νομοθεσία απαγόρευσαν τα άσεμνα θεάματα, γραπτά κείμενα κ.λ. και δη πολύ πριν από το Σύνταγμα μας του 1975. Κτηνώδη θεάματα, είναι φανερό ότι σπρώχνουν τον άνθρωπο προς την κτηνωδία. Και έτσι **αυξάνει τεχνητά ο αριθμός των θεατών** που επιζητούν εξευτελιστικά της ανθρώπινης αξίας και κτηνώδη θεάματα διαφόρων ειδών.

Το Σύνταγμά μας στο ά. 2,1 που αποτελεί διάταξη της οποίας το ίδιο το Σύνταγμα απαγορεύει την τροποποίηση, ορίζει ότι «ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελεί την **πρωταρχική** υποχρέωση της πολιτείας».

Θεάματα, συνεπώς, που καταρρακώνουν την ανθρώπινη αξία, τόσο από πλευράς «επιδειξιών-αντικειμένων» του θεάματος, όσο και από πλευράς κοινού – θεατών, αντιβαίνουν στη βασική αυτή συνταγματική αρχή.

Αλλά το Σύνταγμά μας έθεσε πολύ σοφά ήδη από το 1975 – η συνέχεια το εδικαίωσε – και ειδικές διατάξεις στο άρθρο 15 για τα «ηλεκτρονικά» μέσα μαζικής επικοινωνίας («κινηματογράφο, ραδιοφωνία, τηλεόραση και κάθε άλλο παρεμφερές μέσο μετάδοσης λόγου ή παράστασης» δηλαδή Internet κ.λ.). Έχοντας προβλέψει την αυξημένη επιρροή των μέσων αυτών στο κοινό και τις πιθανές καταχρήσεις

από τους ιδιοκτήτες τους για διάφορους σκοπούς (κυρίως πολιτικο-οικονομικούς), επέβαλε, και η τροποποίηση του Συντάγματος του 2001 επανέλαβε (ά. 15 παρ. 2), την επιταγή του άμεσου ελέγχου τους από το Κράτος «για την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλουν η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας καθώς και ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου και της προστασίας της παιδικής ηλικίας και της νεότητας».

Η ίδια διάταξη του άρθρου 15 του Συντάγματος όπως τροποποιήθηκε το 2001, περιέβαλε με συνταγματική ισχύ τη λειτουργία του ήδη υπάρχοντος Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης ως ειδικής ανεξάρτητης Αρχής, στην οποία αναθέτει τον σχετικό έλεγχο και την επιβολή διοικητικών κυρώσεων στους παραβάτες. Σκοπός του συνταγματικού νομοθέτη είναι σαφώς **η ενίσχυση του ελέγχου** των ηλεκτρονικών αυτών ΜΜΕ, ώστε **να ουσιαστικοποιηθεί η πρόθεσή του για την υψηλή ποιότητα των προγραμμάτων τους** που θα εναρμονίζονται με την αξία του ανθρώπου και θα προστατεύουν πραγματικά την παιδική ηλικία και τη νεότητα, οι οποίες δυστυχώς, τόσο βαριά έχουν πληγεί στην πράξη από αυτά τα μέσα.

Συμπερασματικά, **στοιχειώδης σεβασμός θεμελιωδών συνταγματικών διατάξεων** τις οποίες η κοινωνική εμπειρία υπαγόρευσε και επιβάλλει, απαιτεί την απαγόρευση θεαμάτων όπως ο «Μεγάλος αδελφός». Έστω και αργά, πρέπει να παρεμποδισθεί **η περαιτέρω καταρράκωση** κάθε ηθικής τάξης που έχει ως σύνηθες κίνητρο την αχαλίνωτη κερδοσκοπία. Στο βάθος, η κατάσταση αυτή αποτελεί σοβαρό αιτιώδη παράγοντα **ΟΛΩΝ των πιο οδυνηρών φαινομένων της σύγχρονης κοινωνίας.**

Αθήνα, 24 Ιουλίου 2001

Η Πρόεδρος
Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

Η Γ. Γραμματέας
Τέρψη Λαμπρινοπούλου